

การประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการ จำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ กรณีศึกษาหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism

Curriculum Evaluation as a Guideline for Developing Needs-based Training
Curricula under the New Generation Graduate Program: A case study
of the Clean Food Good Health and Wellness Tourism program

จุฑาพร บุญคีรีรัฐ¹ สรรเพชญ์ มีกุศล² ภาวัต พรหมพนิต³ และอภิไทย แก้วจรัส⁴

Juthaporn Boonkheereerut, Sanpet Mikusol, Pawat Prompanit and Apithai Kaewjarus

Received: June 08, 2024

Revised: May 02, 2025

Accepted: May 27, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ และ 2) ศึกษาผลการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ โดยการวิจัยแบบผสมผสานได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ 3 ด้าน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงผู้เรียนในหลักสูตรนี้จำนวน 40 คน ใช้แบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพ α เท่ากับ 0.95 เป็นเครื่องมือ และใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ข้อมูล 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตรนี้ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยทั้ง 4 ด้านประยุกต์ใช้แนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินคุณภาพการศึกษา การท่องเที่ยว และต้นแบบบัณฑิตพันธุ์ใหม่ จำนวน 12 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยการอธิบายความ ผลการวิจัย

¹⁻³ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, Panyapiwat Institute of Management

⁴ มหาวิทยาลัยนครพนม, Nakhon Phanom University

พบว่า 1) การดำเนินงานหลักสูตรด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนโดยรวมมีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $SD = .283$) ประเด็นโครงสร้างหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนในทุกประเด็นโดยรวมมีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, $SD = .444$) ซึ่งความรู้และเข้าใจในกลุ่มวิชาอาหารเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $SD = .388$) ทุกประเด็น ส่วนความเหมาะสมของการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ผลการประเมินหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องมากถึงมากที่สุดในทุกประเด็น โดยผลการประเมินด้านบริบทหลักสูตรมีข้อเสนอแนะเพิ่มเนื้อหาการเขียนแผนธุรกิจ Business Model Canvas เป็นรายบุคคล ด้านปัจจัยนำเข้ามีข้อเสนอแนะประเด็นกลุ่มเป้าหมายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการมีข้อเสนอแนะเพิ่มเครื่องมือวัดประเมินผลให้ชัดเจนขึ้น และด้านผลผลิตของหลักสูตรมีข้อเสนอแนะให้คิดสร้างสรรค์จากวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยสรุปว่าสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่องตามหลักการและองค์ประกอบสำคัญจนสามารถต่อยอดอาชีพได้

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the results of the course implementation; and 2) to study the curriculum evaluation results as a guideline for developing training curricula based on the needs of the New Generation Graduate Program. A mixed-methods research approach was used, including: 1) quantitative research to study the performance of the curriculum in three areas, using a purposive sample of 40 students in the program. A questionnaire with a quality assurance $\alpha = 0.95$ was used as the research instrument. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, and standard deviation; 2) qualitative research to study the evaluation of the curriculum in terms of context, inputs, processes, and outputs. All four areas were evaluated using Stufflebeam's CIPP Model. The target group consisted of 12 experts and specialists in curriculum development, educational quality evaluation, tourism, and the New Generation Graduate Program model. Interviews were used as the research instrument, and

descriptive data analysis was performed. The research findings revealed that 1) the overall effectiveness of the curriculum in terms of teaching and learning management had the highest score ($\bar{X} = 4.84$, $SD = .283$). The curriculum structure aspect had the highest average score. The overall learning achievement in all aspects had the highest score ($\bar{X} = 4.72$, $SD = .444$), with knowledge and understanding in the creative food studies subject area having the highest average score. Overall satisfaction with the curriculum was also the highest ($\bar{X} = 4.84$, $SD = .388$) in all aspects. The appropriateness of teaching and learning and activities also had the highest average score; 2) the evaluation of the curriculum in all four aspects, assessed by experts and specialists, was deemed highly appropriate and consistent in all aspects. Suggestions included adding individual Business Model Canvas content for curriculum context; for input factors, focusing on the tourism industry as the target group; for process factors, adding clearer evaluation tools; and for curriculum output factors, encouraging creativity using specified raw materials. In conclusion, the curriculum can be continuously implemented according to its principles and key components, leading to career advancement.

Keywords: curriculum evaluation, training curriculum development, new generation graduate program

บทนำ

อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายธุรกิจหลักที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพเพื่อการแข่งขัน และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งมีบทบาทต่อรายได้ และเสถียรภาพด้านการเงินระหว่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา โดยกระแสการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การพัฒนาของสังคมโลกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ซึ่งมีมาตรการพัฒนาคนเน้นจุดเริ่มต้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งการเตรียมความพร้อมคน สังคม และเศรษฐกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินงานด้านการศึกษาให้สอดคล้องกัน

โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ จัดทำขึ้นเพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงสำหรับอุตสาหกรรม New Growth Engine ตามนโยบาย Thailand 4.0 และการปฏิรูปการอุดมศึกษาไทย เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานสัดส่วนของวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้การปฏิบัติงานจริง และเพิ่มอาชีพให้คนวัยทำงาน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Workforce) สร้างคน สร้างงาน สร้างความเข้มแข็งจากภายในของบุคลากรในวิชาชีพ ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาตามบริบทที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดร่วมกันอย่างบูรณาการศาสตร์ที่หลากหลาย ซึ่งหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีทักษะการสร้างมูลค่าอาหารและเครื่องดื่มที่สามารถต่อยอดไปสู่การประกอบอาชีพเพื่อการท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิดอาหารสะอาดสู่สุขภาพที่ดีในการท่องเที่ยวตามพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้คนในปัจจุบันที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาข้อมูล ช่วยวางแผนการเดินทางได้ง่ายขึ้น สะดวกและรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล (จุฑาพร บุญศิริรัฐ และณัฐภาณี จริตไทย, 2563) ทั้งนี้เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานของหลักสูตรและนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ กรณีศึกษาหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism โดยประเมินผลการดำเนินงานหลักสูตร เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจต่อหลักสูตร รวมทั้งศึกษาผลการประเมินหลักสูตรตามแนวคิด CIPP Model ของ Stufflebeam ที่มีความเป็นระบบ และครอบคลุมรายละเอียดการประเมินหลักสูตรที่ครบถ้วนตั้งแต่ต้นทางไปยังระหว่างดำเนินการส่งผลไปยังปลายทาง รวมทั้งเป็นการยืนยันผลที่เกิดขึ้นจริงซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อเป้าหมายการพัฒนากำลังคนของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ได้มีการทบทวนทฤษฎี แนวคิด หลักการสำคัญที่นำไปสู่การประมวลความรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ การศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร รวมทั้งประสิทธิผลของหลักสูตร โดยมีการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสู่การตัดสินคุณค่า (Value Judgments) ของหลักสูตร รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) ที่ได้จากการประเมินหลักสูตร และมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (มารุต พัฒนาผล, 2562) โดยการประเมินผลการ

ฝึกรอบม CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D., 2007) เป็นกระบวนการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นทางเลือกโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ประกอบด้วยการประเมินผล 4 ส่วน ได้แก่ 1) การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) หรือบริบทของหลักสูตร 2) การประเมินตัวป้อน (Inputs Evaluation) หรือปัจจัยนำเข้า 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินผลผลิต (Products Evaluation) ซึ่งรูปแบบการประเมินผลนี้เป็นที่รู้จักในวงการศึกษาศาสตร์และถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ได้มีการทบทวนแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) มีแนวคิดหลักที่สำคัญ คือ เป้าหมายและวิธีการ เรียกว่า “Tyler’s Rationale” โดยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ และจำเป็น รวมทั้งต้องนำทฤษฎี การเรียนรู้ ปรัชญาสังคม และปรัชญาการศึกษา มากลั่นกรองจุดมุ่งหมายชั่วคราวนั้นให้เป็น จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่แท้จริง (มารุตพัฒนาผล, 2562) และส่วนของการเรียนรู้ ไทเลอร์ระบุว่าประสบการณ์การเรียนรู้นอกจากเนื้อหาสาระแล้ว การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้น อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์ซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจ และประสบการณ์การเรียนรู้สนับสนุนการบรรลุจุดประสงค์ด้านต่างๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เจตคติที่ดีต่อสังคม ความสนใจ และแรงจูงใจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานความรู้สำหรับการศึกษาศาสตร์โดยมีประเด็นการค้นคว้าที่สำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism
2. เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กำหนดแผนงานการดำเนินการวิจัย 2 ลักษณะควบคู่กันโดยการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ทำการศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ 2) การประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ และ 3) การประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ ซึ่งกำหนดการ

เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เข้าเรียน และผ่านการวัดประเมินผลในหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ และสำหรับการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทหลักสูตร ที่เกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องในประเด็นต่างๆ เช่น หลักสูตรตอบสนองต่อนโยบายฯ และจุดมุ่งหมายของโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ หลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องของภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เป็นต้น สำหรับการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร เกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องประเด็นต่างๆ เช่น กระบวนการวิชา วัตถุประสงค์ พื้นฐานความรู้ หรือคุณสมบัติของผู้เรียน การนำไปประยุกต์ใช้ อาจารย์ วิทยากร และที่ปรึกษาโครงการ เป็นต้น โดยการประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตร เกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องในประเด็นต่าง ๆ เช่น กระบวนการวางแผนหลักสูตร กระบวนการเตรียมเนื้อหาวิชาและกิจกรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ วิทยากร และที่ปรึกษาโครงการ รวมทั้งกระบวนการวัดและประเมินผล เป็นต้น และสำหรับการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตร เกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องในประเด็นต่างๆ เช่น ด้านความรู้ (K-Knowledge) ทักษะ (S-Skills) การปฏิบัติการณ์ได้จริง และคุณลักษณะ (A-Attribute) การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะสู่การคิดค้นได้จริง เป็นต้น โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ประเมินผลการดำเนินงานหลักสูตร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิต้นแบบโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งการประเมินหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าเรียน และผ่านการวัดประเมินผลในหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ จำนวน 40 เทียบขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสูตรสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W.) ได้จำนวน 36 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลทั้ง 40 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการตอบข้อมูล และกลุ่มที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิต้นแบบโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ จำนวน 12 คน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. การสร้างแบบสอบถาม สำหรับ กลุ่มที่ 1 โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้ง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้ และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม บริบทของผู้เข้าเรียนและผ่านการวัดประเมินผลในหลักสูตรฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ 2) การประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ และ 3) การประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบการประเมินตามระดับความคิดเห็น ซึ่งกำหนดค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ลักษณะคำถามจะเป็นแบบปลายเปิด ซึ่งก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ตรวจสอบ พิจารณาเนื้อหาและโครงสร้าง แล้วทดสอบความเที่ยงตรง (Test Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC Index) และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ซึ่งเป็น 1 ใน 4 ส่วนของกลุ่มประชากร เพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Test Reliability) ของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กำหนดเกณฑ์พิจารณาค่า α คือ มีค่าใกล้เคียงกับ 1 จึงนำแบบสอบถามนั้นไปใช้จริงต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับกลุ่มที่ 2 โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิต้นแบบโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ซึ่งดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ โดยโครงสร้างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์นั้นประยุกต์ใช้ตามหลักการประเมินในรูปแบบชิป (CIPP Model) ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) รวมทั้งความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบปลายเปิดสำหรับการให้ข้อมูล และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้ ประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนพิจารณาเนื้อหาและโครงสร้างว่ามีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนแรก วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนลงรหัสข้อมูล แล้วนำข้อมูลบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้ โดยใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปทางสถิติ และ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ก่อนประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเพื่อตอบคำถามการวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ และผลการประเมินหลักสูตรฯ เป็นอย่างไรนั้นจึงสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ ที่สอดคล้องต่อการศึกษิตตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าผู้เข้าเรียนและผ่านการวัดประเมินผลในหลักสูตรนี้มีช่วงอายุระหว่าง 21-60 ปี ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีไปจนถึงระดับสูงกว่าปริญญาโท โดยอาชีพปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ได้แก่ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจเชิงสุขภาพ ธุรกิจที่พักขนาดเล็ก ธุรกิจร้านสะดวกซื้อ และบางส่วนเป็นพนักงานบริษัทเอกชน พนักงานหรือลูกจ้างภาครัฐ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งของประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “มีประสิทธิภาพมากที่สุด” ทุกประเด็น ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรภาพรวมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับปัจจุบัน ประสิทธิภาพของโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติ และประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เป็นต้น รวมทั้งประสิทธิภาพของเครือข่ายความร่วมมือที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชาของหลักสูตร ประสิทธิภาพของการเลือกวิทยากร หรือผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละหมวดวิชาของหลักสูตร รวมถึงประสิทธิภาพของการวัดและประเมินผลในแต่ละหมวดวิชา และประสิทธิภาพของการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้โครงงาน (Project) เป็นผลลัพธ์ภาพรวมของหลักสูตร ทั้งยังประสิทธิภาพของสื่อและแหล่งเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชาของหลักสูตรที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านต่าง ๆ ได้

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนของผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “มีผลสัมฤทธิ์มากที่สุด” ทุกประเด็น กล่าวคือ มีความรู้และความเข้าใจในทุกกลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาหลักการดำเนินงานและการจัดการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

เพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มวิชาอาหารเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มวิชานวัตกรรมการอาหารเชิงสุขภาพ กลุ่มวิชาการเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มวิชาการบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มวิชาเครื่องดื่มเชิงสร้างสรรค์ และกลุ่มวิชาการจัดการการตลาด ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเพื่อการท่องเที่ยวตามลำดับ ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติการด้านอาหารและเครื่องดื่มได้อย่างสร้างสรรค์ และมีทักษะในการปฏิบัติการด้านอาหารและเครื่องดื่มเชิงสุขภาพได้ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนของความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับ “พึงพอใจมากที่สุด” กล่าวตามลำดับคือ ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้จัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจต่อบุคลากร ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการและประสานงาน วิทยากร เจ้าหน้าที่ โดยมีความพึงพอใจต่อกระบวนการขั้นตอนการให้บริการและ/หรือการดำเนินงาน การอำนวยความสะดวก การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับรองลงมา ทั้งนี้ยังมีความพึงพอใจต่อคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องภาพรวมของหลักสูตรโดยมีความพึงพอใจต่อคุณภาพด้านการวัดและประเมินผลภาพรวมของหลักสูตร และความพึงพอใจต่อคุณภาพด้านการออกแบบหลักสูตรและการกำหนดกรอบการเรียนรู้ภาพรวมของหลักสูตรตามลำดับ

2. ผลการประเมินหลักสูตรฯ สอดคล้องต่อการศึกษาตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นการประเมินหลักสูตร คือ

2.1 ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทหลักสูตรฯ ซึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรฯ มีความเหมาะสม และ/หรือสอดคล้องมากถึงมากที่สุด ทั้งประเด็นหลักสูตรตอบสนองต่อนโยบายฯ และจุดมุ่งหมายของโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ฯ มีความสอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม มีระบบและกระบวนการหลักสูตรส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือ และการกำกับ ดูแลที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านต่าง ๆ ตลอดจนสามารถผลักดัน และก่อให้เกิดผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ที่ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ได้จริง

2.2 ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรฯ มีความเหมาะสม และ/หรือสอดคล้องมากถึงมากที่สุด ทั้งประเด็นกระบวนการวิชาที่มีความเหมาะสม และ/หรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพื้นฐานความรู้ และ/หรือ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ และ/หรือการนำไปประยุกต์ใช้ โดยเนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความเหมาะสม และ/

หรือสอดคล้องกับหมวดวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้อาจารย์ วิทยากร และที่ปรึกษาโครงการ มีความเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งมีการติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ดูแลให้ผู้รับการฝึกอบรมบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้เหมาะสม และ/หรือสอดคล้องตามหมวดวิชา /กลุ่มวิชา /รายวิชา ทั้งยังมีการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ด้านห้องเรียน และสถานที่จัดการเรียนการสอน และด้านการให้บริการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อื่น ๆ ในภาพรวม

2.3 ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการของหลักสูตรฯ มีความเหมาะสม และ/หรือสอดคล้องมากถึงมากที่สุดด้านกระบวนการของหลักสูตรฯ ทั้งกระบวนการวางแผน หลักสูตรภาพรวม กระบวนการเตรียมเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาหมวดวิชา /กลุ่มวิชา /รายวิชา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ วิทยากร และที่ปรึกษาโครงการที่ส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมถึงกระบวนการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับหน่วยงาน /องค์กรต่าง ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และส่งเสริมการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่คาดหวังชัดเจน

2.4 ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตของหลักสูตรฯ ซึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรฯ มีความเหมาะสม และ/หรือสอดคล้องมากถึงมากที่สุด ทั้งการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ (K- Knowledge) ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะ (S-Skills) การปฏิบัติการได้จริง และการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีคุณลักษณะ (A- Attribute) การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะสู่การคิดค้นได้จริง

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น และข้อเสนอแนะว่าหลักสูตรฯ มีความหลากหลายขององค์ความรู้ที่จะใช้เป็นฐานนำไปประกอบอาชีพได้ แต่การศึกษาควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับสวนเกษตร หรือฟาร์มต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสำคัญในการประกอบอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพด้วย ก็จะเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์ครบกระบวนการทั้งธุรกิจต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ก็จะทำให้หลักสูตรฯ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาดำเนินงานหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผลการดำเนินงานด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ ผลการดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ และผลการดำเนินงานด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ รวมทั้งผลการศึกษาผลการประเมินหลักสูตรฯ ตามแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการของหลักสูตร และด้านผลผลิตของหลักสูตร จึงอภิปรายผลการวิจัยประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. จากการศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตร ซึ่งเป็นลักษณะคล้ายหลักสูตรฝึกอบรม ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จึงถูกกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ โดยมีหลักเกณฑ์และมีแบบแผนเพื่อส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือทำให้ก้าวหน้าในงานอาชีพ หรือสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่กำหนดไว้และสามารถปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของอรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย (2559) และการฝึกอบรมนั้นอาจจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถ หรือเจตคติในการปฏิบัติงาน เนื่องจาก การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และเพิ่มพูน พัฒนาสมรรถนะในด้านต่างๆ ตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมนั่นเอง ซึ่งการศึกษาผลการดำเนินงานหลักสูตร พบว่า 1) ผลการดำเนินงานด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับมีประสิทธิภาพมากที่สุดทุกประเด็น 2) ผลการดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับมีผลสัมฤทธิ์มากที่สุดทุกประเด็นเช่นกัน และ 3) ผลการดำเนินงานด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เช่นเดียวกัน

การกำหนดประเด็นผลการดำเนินงานทั้ง 3 ด้านดังกล่าว เพื่อจะรู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือตัดสินผล เช่นเดียวกับการประเมินหลักสูตร เพียงแต่การประเมินผลการเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อทราบถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้นั้นว่าสามารถก่อให้เกิดความรู้ (Skill) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) หรือ มีคุณลักษณะ (A- Attribute) การประยุกต์ใช้ได้ตามเป้าประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินผลนั้นสอดคล้องกับชูชัย สมितिไกร (2544) (อ้างใน ขจรศักดิ์ สุขเปรม, 2562) ที่สามารถประเมินทั้งระหว่างการเรียนรู้ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ โดยอาจมีการติดตามไปประเมินต่อว่าผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ได้จริงหรือไม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อตรวจสอบว่าการฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือตามรูปแบบ

การดำเนินการที่กำหนดไว้หรือไม่ 2) เพื่อค้นหาข้อดี และข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม 3) เพื่อพิจารณาคุณค่า ความคุ้มค่า และผลกระทบต่างๆ 4) เพื่อตรวจสอบการดำเนินการฝึกอบรมว่าได้มีการพัฒนา มีข้อบกพร่องจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และเพื่อทราบความจำเป็นสำหรับการฝึกอบรมครั้งต่อไป 5) เพื่อสะท้อนข้อมูลในการบริหารโครงการ รวมทั้งการพิจารณาแผน นโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงานของหน่วยงาน นอกจากนี้กรอบแนวคิดการประเมินผลการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สอดคล้องกับขจรศักดิ์ สุขเปรม (2562) ที่กำหนดการประเมินผลภายหลังการสิ้นสุดการอบรม 4 ระดับ ได้แก่ การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เพื่อให้รู้ความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรม เช่น หลักสูตร เนื้อหาสาระ วิทยากร สถานที่ ระยะเวลา เป็นต้น การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เพื่อว่าได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจ ทักษะ และมีเจตคติอย่างไร การประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม (Behavior Evaluation) และการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร (Results Evaluation) ซึ่งการประเมินหลักสูตร และประเมินบริบทรอบข้างที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่ประสิทธิภาพต่อการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

2. จากการศึกษาผลการประเมินหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism อ้างอิงตามหลักการประเมินโดยใช้พื้นฐานการประเมินในรูปแบบซีป (CIPP Model) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) สอดคล้องกับการอ้างอิงของสมทรง สุภาพ (2565) ที่ให้ข้อคิดเห็นว่า ผลจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model มีความเป็นระบบ โดยให้ข้อมูลได้หลากหลาย และเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ประเมินหลักสูตรมีข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการประเมินผลโครงการฝึกอบรม แบบ CIPP Model มาจากการประเมินผล 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) บริบท เป็นการประเมินความต้องการ ปัญหา ทรัพยากรและโอกาส เพื่อช่วยในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย ความสำคัญ และผลลัพธ์ 2) ปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินแนวทางการปฏิบัติของโครงการฝึกอบรมและแผนต่าง ๆ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และพิจารณาความต้องการและจุดมุ่งหมาย ว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด 3) กระบวนการ เป็นการประเมินการบริหารโครงการ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการฝึกอบรมนั้น เช่น ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เป็นต้น และ 4) ผลผลิต เป็นการประเมินผลลัพธ์ของการฝึกอบรม และสามารถนำผลการประเมินไปใช้วัดความสำเร็จของการฝึกอบรมได้ และจากการประเมินหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism ได้ผลศึกษาทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย เรื่องการประเมินหลักสูตรนักรับบริหารอนามัย

สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษา หลักสูตรนักบริหารอนามัยสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพ (นบอส.) รุ่นที่ 4 ของขจรศักดิ์ สุขเปรม (2562) โดยงานวิจัยนี้เป็นการประเมินผลความสอดคล้องของรายละเอียดของหลักสูตรกับบริบทของกรมอนามัย และประเมินผลความพึงพอใจในการจัดกระบวนการฝึกอบรมของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามกรอบแนวคิด CIPP Model ของสตีฟเฟิลปีมตลอดจนการประเมินปฏิภริยาของผู้ผ่านการอบรมด้วยเช่นกัน

3. จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 2 นำมาสู่การนำเสนอผลการประเมินหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ สอดคล้องตามทัศนะที่มารุต พัฒผล (2562) กล่าวไว้ว่า ภาพรวมของหลักสูตรที่ดีนั้นเป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร รวมทั้งประสิทธิผลของหลักสูตร และนำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการประเมินหลักสูตร และมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้การประเมินผลทั้งส่วนผลการดำเนินงานหลักสูตรฯ และผลการประเมินหลักสูตรฯ ภายใต้ตัวแบบ CIPP Model มุ่งให้เกิดการปรับปรุง (Improvement Orientation) และใช้อำนาจในการตัดสินใจว่าโครงการฝึกอบรมควรยกเลิก หรือควรดำเนินการต่อไป หรือควรปรับปรุง เพิ่มเติมประเด็นใด เพื่อให้สามารถดำเนินการไปต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเกิดประเด็นปัญหาน้อยที่สุด

จากผลที่ได้จากการศึกษาจึงสามารถตัดสินใจได้ว่า หลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism เป็นหลักสูตรที่สามารถดำเนินการต่อได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการที่จำเป็นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอาจารย์ประจำหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (2561) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อประเมินหลักสูตรทั้ง 4 ด้านเช่นเดียวกัน ทั้งยังกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ฯ ที่ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องมีสำหรับบัณฑิตสาขาวิชานี้คือคุณลักษณะทางวิชาชีพ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อค้นพบดังกล่าวนั่นเอง และสำหรับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการที่จำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ นั้นควรมีองค์ประกอบ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม 6) ระยะเวลาฝึกอบรม 7) การวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม และ 8) แผนการจัดการฝึกอบรม โดยประเด็นการประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตรฯ ให้เพิ่มเติมประเภทเครื่องมือวัด และประเมินผล วิธีการประเมิน และกำหนดเกณฑ์ ซึ่งจะทำได้วัดและประเมินผลการอบรมได้ชัดเจนขึ้น และหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้บัณฑิตคิดสร้างสรรค์อาหาร และเครื่องดื่มจากวัสดุ หรือวัตถุดิบที่กำหนดให้ เพื่อตรวจสอบ KSA ด้านผลผลิตของหลักสูตรฯ นั้นเอง นอกจากนี้ รายละเอียดของหลักสูตร Clean Food - Good Health & Wellness Tourism สอดคล้องกับชญาภัสร์ สมกระโทก (2565) ซึ่งกล่าวถึงรายละเอียดของหลักสูตร คือ 1) หมวดหัวข้อวิชาต่างๆ 2) วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา 3) ขอบข่ายเนื้อหาหรือหัวข้อย่อยที่สำคัญเกี่ยวข้องในแต่ละวิชา 4) วิธีการฝึกอบรม เช่น การบรรยาย การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น 5) ระยะเวลาการฝึกอบรม ทั้งระยะเวลาของทั้งหลักสูตร ระยะเวลาของหมวดหัวข้อวิชา และระยะเวลาแต่ละวิชา 6) กำหนดการฝึกอบรม ซึ่งเป็นรายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อที่ 5 นั้นเอง

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการศึกษาการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ กรณีศึกษาหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism ผู้วิจัยได้สังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ที่สามารถนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนากระบวนการหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติจริงเพื่อเพิ่มโอกาสให้ผลผลิตของหลักสูตรสูงขึ้นโดยการนำไปใช้ต่อยอดเชิงธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังพบความต้องการจำเป็นเพิ่มเติมเพื่อการออกแบบหลักสูตรฯ ได้แก่ การเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับสวนเกษตร หรือฟาร์มต่างๆ ที่เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสำคัญในการประกอบอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง หรือสามารถต่อยอดอาชีพในแนวทางเดียวกันได้ เช่น 1) หลักสูตรอาหารนานาชาติ 2) หลักสูตรอาหารคลีน ขนมกินเล่น Healthy Junk-food & Fast-food การปรุงซอสคลีน 3) หลักสูตรอาหารไทย อาหารไทยประยุกต์ อาหารเชิงสร้างสรรค์ 4) หลักสูตรการทำขนม ขนมหวาน ขนมไทย และเบเกอรี่ 5) หลักสูตรการจัดการร้านอาหารในฐานะผู้ประกอบการ การเปิดร้านอาหารและข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง 6) หลักสูตรการทำอาหารเพื่อวิชาชีพเซฟ 7) หลักสูตรธุรกิจกาแฟครบวงจร และ 8) หลักสูตรภูมิปัญญาอาหารของคนพื้นเมือง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลจากการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ กรณีศึกษาหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism เป็นการศึกษาเฉพาะหลักสูตรนี้ ในการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2565-พ.ศ. 2566 เท่านั้น ซึ่งหน่วยงานผู้สนับสนุนงบประมาณควรพิจารณาการตรวจสอบผลภาพรวมภายใต้โครงการทั้งหมด โดยกำหนดแนวปฏิบัติการประเมินผลหลักสูตรต่าง ๆ อย่างรอบด้าน หรือใช้งานวิจัยนี้ เป็นแนวทางการประเมิน หรือพิจารณาเพิ่มเติมประเด็นที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานที่มุ่งสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ อย่างแท้จริงต่อไป

2. การตั้งต้นของการจัดทำหลักสูตรต่าง ๆ ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ แม้จะเป็นการให้อิสระทางวิชาการต่อสถาบันการศึกษา แต่ควรพิจารณาให้ผู้เสนอหลักสูตรดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรควบคู่กัน ตามขอบเขต 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการที่จำเป็น ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานและความต้องการต่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน รวมทั้งความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรในระยะที่ 1 มาดำเนินการจัดทำหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม โดยศึกษาประสิทธิผลหลังการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินงานตามระยะต่าง ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานต่อเนื่อง ยั่งยืน และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

3. สารสนเทศจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สามารถเป็นแนวทางให้ผู้สนใจ นำไปออกแบบหลักสูตรเพื่อยื่นเสนอโครงร่างหลักสูตรสำหรับการของบประมาณดำเนินการภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ได้

4. หน่วยงานผู้สนับสนุนงบประมาณโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ สามารถนำรูปแบบการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการจำเป็นภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ กรณีศึกษาหลักสูตร Clean Food Good Health and Wellness Tourism นี้ เป็นแนวทางกำหนดรูปแบบการประเมินหลักสูตรต่างๆ ภายใต้โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ได้ และเมื่อทุกหลักสูตรดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพแล้ว หน่วยงานผู้สนับสนุนงบประมาณ สามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณานโยบาย กลยุทธ์ต่าง ๆ หรือกำหนดแนวทางการสนับสนุนงบประมาณด้านต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับโอกาสให้ออกแบบ และดำเนินงาน หลักสูตรฯ ด้วยความอิสระทางวิชาการ จากกองส่งเสริมและพัฒนากำลังคน สำนักงานปลัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยเฉพาะกลุ่มส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนอุดมศึกษา ผู้รับผิดชอบงานโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน รวมทั้งหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนา หลักสูตร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ให้การศึกษแก่หัวหน้าโครงการวิจัย จนสามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้งานวิจัยทางด้านการศึกษา เข้ากับการวิจัยทางด้าน สังคมศาสตร์ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *อว. พารู้จัก “โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่”*. กรุงเทพฯ : กลุ่มสื่อสารองค์กร กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- ขจรศักดิ์ สุขเปรม. (2562). *การประเมินหลักสูตรนั้กบริหารอนามัยสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพกรณีศึกษา หลักสูตรนั้กบริหารอนามัยสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพ (นบอส.) รุ่นที่ 4*. (รายงานการวิจัย). กลุ่มพัฒนาทรัพยากรบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ : กรมอนามัย.
- จุฑาทพร บุญศิริรัฐ และณัฐภาณี จริตไทย. (2563). การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศบนโลกดิจิทัล. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 12(2), 285-301.
- ชญากัศร์ สมกระโทก. (2565). หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในชีวิตของครูสุศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ*, 14(2), 171-188.
- มารุต พัฒผล. (2562). *การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมทรง สุภาพ. (2565). รูปแบบเพื่อประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพัฒนาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 33(1), 1-14.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 270-283.

อาจารย์ประจำหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. (2561). *การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*. (รายงานการวิจัย). หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

Stufflebeam, D. (2007). *CIPP Evaluation Model Checklist*. Retrieved from <https://www.wmich.edu/evalctr/checklists>.